Nr 11. LISTOPAD 1938 Rok II.

Grunt i Działka

Ilustrowany miesięcznik
Okręgowego Związku Towarzystw Ogródków Działkowych
Przydomowych i Osiedli woj. Krakowskiego

Redaktor: inż. HELENA PERECKA
Wydawca: Okręgowy Związek Towarzystw Ogrodów Działkowych, Przydomowych i Osiedli woj. Krakowskiego w Krakowie, ul. Kopernika 1.

TREŚĆ:

Adres Redakcji i Administracji: **Grunt i Działka, Kraków, ul. Kopernika I**
Konto P.K.O. Nr 400.556.

Przemówienie przewodniczącego sekcji, prof. dra Kazimierza Roupperta na otwarciu posiedzenia sekcji 13a w dniu 15 sierpnia 1938.

«Panie i Panowie! Niech mi będzie wolno wypowiedzieć słów kilka o idei ogródków działkowych, zanim przejdę do otwarcia naszego posiedzenia. Na poprzednim Kongresie trzy lata temu w Rzymie porwało nas głębokie przemówienie Papieża, który wyraził podziw dla ogrodnictwa, gdyż ogród stanowi rozszerzenie domu. Ogród jest fundamentem rodziny. Drugie to fakt, że gdy po miastach kultura miejska niszczy i zużywa dużo materii, stkie narody świata łączą się ze sobą dla realizacji tej idei. Także i naród Polski, który mam zaszczyt tu reprezentować, ma dużo z tym ruchem do czynienia. Wiele w tej dziedzinie nauczyliśmy się od naszych zachodnich sąsiadów, od Niemców. W całej Polsce stoi dziś ruch działkowy bardzo wysoko. Jako przykład służy ostatni numer naszej gazetki w Krakowie »Grunt i Działka«, poświęcony obecnemu Kongresowi Ogrodniczemu;

„Jedes Volk muß in seinem Boden wurzeln
ein entwurzelter Mensch ist kein Mensch
ein entwurzeltes Volk ist kein Volk!"

Universitätsprofessor Dr. Rouppert, Kraka

Zdjęcie fotograficzne frontispisu z okładki Nr 8 pisma z urywkiem przemówienia prof. dra Kaz. Roupperta.

to kultura ogrodnicza tworzy, ona przysparza materii, zamiast ją niszczyć. Zaś Mussolini, tuż w przededniu wojny abisyńskiej, powiedział nam: naród włoski jest narodem chłopów, a dla nich potrzeba **ziemi.**

Płomieniem po świecie rozszerzył się ruch ogrodów działkowych, i bardzo słusznie. Każdy naród powinien się zakorzenić w **swojej ziemi. Pozbawiony ziemi człowiek nie jest człowiekiem, a narod, pozbawiony ziemi, przestaje być narodem.** Prace nad socjalną więźbą życia, praca nad wychowaniem młodego pokolenia, walka o chleb powszedni, wszystko to łączy się w idei ogródków działkowych. Dlatego musimy to zrozumieć, że wszyzajmuje się on specjalnie uprawą róż w ogrodach. Z dumą mogę Państwu zakomunikować o mem mieście uniwersyteckim Krakowie, że już przed 50 laty prof. Wydziału Lekarskiego Dr Jordan założył wielki ogród dla dzieci, dla walki o zdrowie młodego pokolenia przez zajęcia w ogrodzie. Takie ogrody Jordanowskie znane są od lat w całej Polsce. Na zakończenie chcę zaznaczyć, że dziś bodaj niema bardziej międzynarodowej idei, jak idea ogródków działkowych, idei, która mogłaby łączyć kulturalne dążenia wszystkich narodów, bez względu na granice.

Uważam posiedzenie za otwarte«

Rezolucja, uchwalona jednomyślnie przez Sekcję 13a Międzynarodowego XII Kongresu Ogrodniczego w Berlinie w dniu 15 sierpnia 1938.

»Popieranie ogródków działkowych jest dla każdego kraju państwowo-polityczną koniecznością. Ogródek działkowy jest niezbędnym uzupełnieniem dla każdego mieszkającego w domu czynszowym twórczego człowieka; wzmaga on miłość ojczyzny u rodzin miejskich, podnosi ich zdrowie i umożliwia dodatkowe zarobkowanie.

Ogródki działkowe należy zakładać o ile możności w pobliżu mieszkań. Należy je pięknie parkowo kształtować i włączać jako publiczne zieleńce do całokształtu urządzeń miasta. Taka nowość w kształtowaniu ogródków działkowych wymaga jako założenia dostatecznej ochrony terenu ogródkowego przed wypowiedzeniem; musi zatym być zapewniona długoletnia dzierżawa terenu.

Czynsz dzierżawny winien być o tyle niski, by rodzina działkowca mogła mieć korzyści gospodarcze z plonów ogródka działkowego.

Dla planowego zagospodarowania ogródków działkowych koniecznym jest troskliwe wdrożenie działkowca do gospodarki na działce, oraz rozwinięcie poradnictwa dla działkowców, z dziedziny: fachowej i gospodarczej.

Zadaniem korporacyj prawa publicznego jest dostarczenie wystarczającej ilości gruntów pod ogródki działkowe. Dlatego winno Państwo wspierać podległe mu zrzeszenia ogródkowe przez odpowiednie ustawodawstwo. Państwo też winno wypróbować sposób finansowania ogródków, by nie tylko ułatwić zdobycie środków gospodarki na działce, ale również umożliwić zakup działek pod osiedla ogródkowe«.

Zdjęcie fotograficzne Dra FRIEBE, Red. pisma, Das deutsche Kleingartenwesen Nr 8 na str. 182 (górne): Wzorowy ogródek działkowy z altanką na p. wystawie Ogrodniczej w Essen.

Wrażenia z Kongresu Ogrodniczego i z wycieczki po ogrodach działkowych i osiedlach w Niemczech.

Obrady XII. międzynarodowego Kongresu Ogrodniczego odbywały się w gmachu Opery Krolla w Berlinie w olbrzymiej sali głównej i w szeregu sal bocznych. Dekoracja ogrodnicza korytarzy, sal była wprost wspaniała. Nad estradą, na której zasiadało prezydium Kongresu, znajdowała się olbrzymich rozmiarów wymodelowana róża (odznaka Kongresu) wśród powodzi sztandarów wszystkich Państw, biorących udział w Kongresie. Tuż pod różą była katedra dla mówców, z której na naszej rycinie przemawia prof. Angelini, przedstawiciel Italii. Prześliczna była sala goździkowa, pełna wonnych goździków, oraz sala ostróżkowa, w której obradowała 13-a sekcja ogródków działkowych i osiedli. Wspaniale wypadła dekoracja sali tropikalnej, gdzie obradowała właściwa sekcja, a także wygłoszono referaty z dziedziny ochrony roślin. Z gmachu obrad w ciągu 5 minut można już było być nad Szprewą i podziwiać pływające w sercu olbrzymiego miasta po rzece — dzikie kaczki!

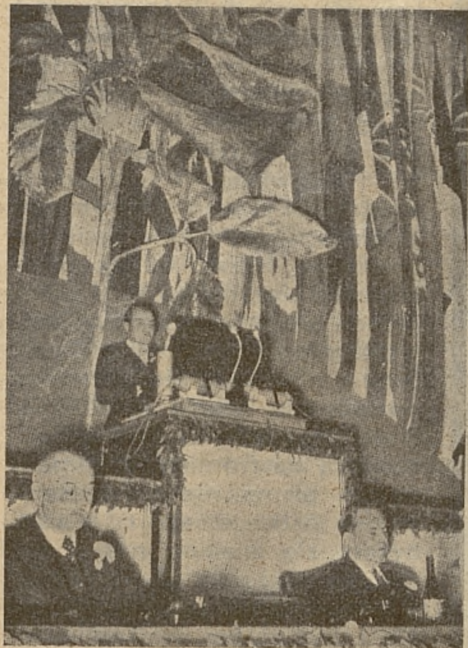
Pierwszy etap wycieczki naszej — Kamienica (Chemnitz) to duże miasto przemysłowo-fabryczne gdzie na ogrodzie „Heimaterde" zgotowano wycieczce bardzo serdeczne przyjęcie. W świetlicy przy stołach podano kawę z ciastkami a na estradzie popisywały się śpiewem i tańcami dzieci działkowców tak, jak to się u nas praktykuje na Grzegórzkach lub w Płaszowie. Wzruszony tym miłym przyjęciem, odezwałem się do dzieci w paru słowach, dziękując im za niespodziankę. Po powrocie do Krakowa dostałem od prezydium krajowego O. D. z Drezna numery czterech gazet kamienickich, opisujących naszą bytność a od Prezydium Tow. O. D. Heimaterde w Kamienicy fotografię, którą obecnie reprodukujemy.

Radca Gisbertz był niestrudzony w udzielaniu nam informacyj i wskazówek na temat ruchu ogródkowego w Niemczech, a przemiłe wprost wrażenie robił jako szef ruchu działkowego radca Kaiser, typ ognistego fanatyka idei, którą nie tylko reprezentuje, ale i wyznaje, jak wszyscy zresztą jego współpracownicy, których poznaliśmy.

Ogólny żal ogarnął uczestników sekcji 13a, gdy się dowiedzieli o zgonie ś. p. H. Förstera, który nastąpił prawie w przeddzień otwarcia Kongresu. Ten organizator ruchu działkowego w Niemczech wyszedł z nauczycielstwa szkół powszechnych, co winno naszych Prezesów Towarzystw, Jego Kolegów zawodowych, słuszną dumą napełnić. Nasze Nauczycielstwo nie zapomni o ś. p. Förster ze i Jego dla ruchu O. D. zasługach! Specjalna wzmianka należy się przemiłemu Redaktorowi miesięcznika „Das deutsche Kleingartenwesen", Drowi Friebe, nieznużonemu fotografowi wycieczki, który poświęcił

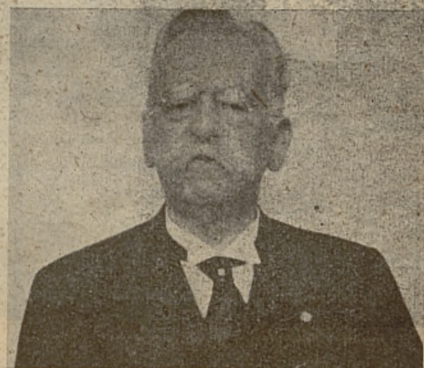

Portret ze s. 167 Nr 8 pisma: Das deutsche Kleingartenwesen śp. Heinrich Förster (zmarł 10. VIII. 38), zasłużony pracownik i organizator ruchu ogródków działkowych w Niemczech,

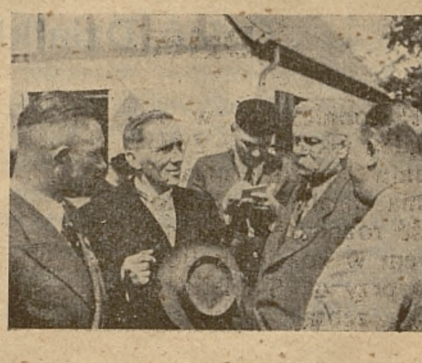

Otwarcie Kongresu. Przemawia Prof. Dr Angelini (Italia), siedzą: minister R. W. Darré po prawej, prezes Boettner po lewej.

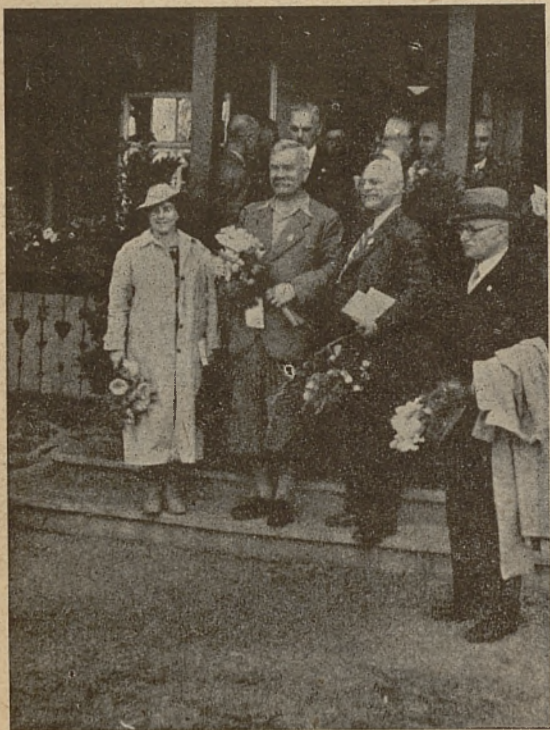

sierpniowy numer 6/7 Kongresowi, a następny 8-my (wrześniowy) obradom naszej Sekcji, wycieczce i pokłosiu Zjazdu. Z kilku jego zdjęć korzystamy w naszym piśmie, podziwiając w Nim świetnego Redaktora i propagandzistę.

W każdym hotelu, gdzie nocowaliśmy w czasie wycieczki, zastał każdy na stoliku owoce w darze od Tow. O. D. Gościnność i serdeczność przyjęcia tak ze strony działkowców, jak z drugiej strony Prezydiów Miast: Ka-

---

Zdjęcia fotograficzne Dra FRIEBE, Redaktora pisma, Das deutsche Kleingartenwesen Nr 8 na str.174 (od góry): 1.Prof Uniw. Dr Rouppert (Polska). 2. Prezes Goemaere (Belgia). 3. Dyrektor Minist. Dr Knoll w rozmowie z prezesem Państw. Związku Niem., radcą miejskim H. Kaiserem. 4. Prezes Niem. P. Zw. O. D. radca miejski Kaiser rozmawia z zagranicznymi członkami wycieczki zjazdowej (notuje prezes Tad. Grunwald z Warszawy).

Zdjęcie fotograficzne, nadesłane przez Prezesa Tow. Ogr. Dz. »Heimaterde« z Kamienicy (Chemnitz), z dnia 17. VIII. 1038. Przed świetlicą Tow. O. D. »Heimaterde« stoją: Dr. W. Stec-Rouppertowa, prof. dr K. Rouppert, Radca Ministerstwa Gisbertz z Berlina; nad nimi (w okularach) lektor Reinila z Finlandii, generalny referent Sekcji 13a na XII M. Kongr. Ogr.

mienicy, Lipska, Frakfurtu n/Menem, Kolonii i Duisburga były wprost wzruszające i dotrzymywały kroku wspaniałemu rozwojowi ogródków działkowych i osiedli, którym wprost nie mogliśmy się nadziwić. Bez sztywnego schematu, narzuconego wszystkim, ale z całą swobodą pomysłów i wykonania jak w dziedzinie ogrodniczej, tak budowlanej i urządzenia wnętrz dokonano olbrzymiego dzieła uprzyjemnienia życia robotnikowi, łącząc jednak przyjemne z pożytecznym, a przez jedno i drugie połączono go spowrotem z ziemią i jej uprawą... Słowa, które wypowiedziałem na posiedzeniu sekcji, a które dr Friebe uznał za godne figurowania na frontispisie numeru swego pisma, nie są frazesem, są one ostrzeżeniem dla nas, byśmy się z ziemi naszej nie dali wywłaszczać. A najłacniej wywłaszcza z ziemi wielkie miasto i tryb życia wielkomiejski, czyniąc milionowe rzesze obojętnymi dla ziemi i jej losów... Nie możemy na to pozwolić! Ogródki działkowe są właśnie jedyną i szczytną odpowiedzią na zobojętnienie, one to likwidują obojętność narodową i są czynnikiem — unaradawiającvm, jednoczącym cały Naród w służbie dla Państwa, na gruncie, który się zna, kocha, bo uprawia!

Prof. Dr Kazimierz Rouppert

„Dzień Działki“ w Krakowie.

Podobnie jak w roku zeszłym urządził Okręgowy Związek T. O. D. w dniu 2 października br. uroczystość »Dnia Działki« w Krakowie. Uroczystość rozpoczęła się rannym nabożeństwem w kościółku Bożego Miłosierdzia przy ul. Smoleńsk, poczym uczestnicy zebrali się w salach Muzeum Przemysłowego, gdzie odbyło się otwarcie pokazu ogrodnictwa dział kowego.

Wśród gości obecni byli przedstawiciele: Woj. Krak. p. Radca Bandrowski, Wojska: pp. Pułk. Porczyński i Pułk. Prochowiak, Zarządu Miasta: Wprez. Dr Klimęcki i Nacz. Dr Gro-

necki, Funduszu Pracy: Dyr. Inż. Krzyżak, Wdyr. Adamczyk, ref. radny Kowalik, Nacz. lekarz Ubezpieczalni Sp. w Chrzanowie, p. dyrektor Muzeum Przem. Inż. Tor. wraz z dyr. Witkiewiczem, były poseł Jasiński, oraz delegaci Okr. Zw. Pomorskiego, 3 Towarzystw Krakowskich i Towarzystw: w Jaworznie dyr. Prześlak w Nowym Sączu inż. Nieć, w Szczakowie Filipowicz i w Krzyszkowicach, dyr. Zwinczak wraz z członkami Zarządu Okręgowego Związku Krak. z prezesem prof. dr. Rouppertem na czele oraz innymi gośćmi i działkowcami w ogólnej liczbie 300 osób.

Na pokaz złożyły się różnego rodzaju warzywa — zadziwiały doborem kalafiory, pomidory, ogórki, marchew, kalarepa, kapusta, fasole i inne jarzyny, były i rzadsze okazy jak kardy, z owoców jabłka, gruszki i winogrona. Całą wystawę zdobiły różnobarwne kwiaty a specjalnie wspaniałe dalje i róże. Poza tym na poszczególnych stoiskach Tow. wystawione były przetwory owocowe i warzywne: kompoty, konfitury, wina i t. d. Gustowne stoiska urządziły firmy: Freege i «Siew». Ściany zdobiły wokół fotografie z ogrodów i półkolonii, wykresy statystyczne świadczące o rozwoju akcji działkowej na terenie Województwa Krak., dalej plany ogródków, między nimi, plany 2 projektów przyszłych osiedli ogródkowych w Krakowie i Szczakowie.

Z kolei odbyło się w sąsiedniej sali doroczne posiedzenie Rady Okręgowego Związku pod przewodnictwem prof. dra Rouppert‌a, który po przywitaniu obecnych gości dał obraz porównawczy ogrodów działkowych w Polsce i za granicą zaznaczając, że choć skromnymi środkami postępujemy jednak wielkiemi krokami w rozwoju. Ogólnie miłe wrażenie wywołały produkcje deklamacje, śpiewy i tańce dzieci działkowców Krakowskich. W toku posiedzenia przedstawiono okresowe sprawozdanie administracyjne z działalności Okręgowego Związku, oraz kasowe. Kolejno przemawiali delegaci i przedstawiciele władz i delegaci Towarzystw: Wiceprezydent pp. dr Klimecki pp. dyr. Krzyżak zaznaczyli w swych dłuższych przemówieniach duży rozmach akcji ogródkowej w kierunku pogłębienia kultury gospodarczej łagodzenia stosunków społecznych wytrwałym dążeniu ku zwiększeniu bogactwa narodowego.

Zakończono posiedzenie uchwaleniem rezolucji, by zwrócić się:

a) do Zarządu Miasta Krakowa o uznanie istniejących ogrodów działkowych za stałe rezerwaty zieleni miejskiej,

b) do Województwa Krakowskiego, by w każdym mieście Województwa utworzone były takie same rezerwaty zieleńców.

Po posiedzeniu Rady Prezes Okr. Związku p. Prof. Dr K. Rouppert odczytał premiowane w roku bieżącym Towarzystwa Ogrodów Działkowych oraz nazwiska premiowanych działkowców.

Jako ostatni punkt programu odbyło się rozdanie nagrod za najlepiej napisaną pracę do winietki «Gruntu i Działki».

Miłą niespodzianką było urządzenie bufetu z potrawami jarskimi, przygotowanymi przez działkowczynie z produktów ogródków działkowych.

Sekretarz Okr. Zw.

Premiowanie.

Na tegoroczne premiowanie Towarzystw i Działkowców Woj. Krakowskiego udzielił Fundusz Pracy subwencji w kwocie 1200 zł. Na uroczystości «Dnia Działki» ogłoszono wynik premiowania.

Z pośród Towarzystw otrzymały: I nagroda T. O. D. w Jaworznie spryskiwacz «Calimax», II nagroda

T. O. D. Nowy Sącz spryskiwacz «Platza», III nagroda T. O. D. «Grzegórzki» w Krakowie kosiarka i IV nagroda «Dębniki» w Krakowie biblioteczka. Pozatym otrzymały listy pochwalne T. O. D. w Szczakowie i T. O. D. Szkolnego w Krzyszkowicach.

Działkowcy poszczególnych Towarzystw premiowanych otrzymali I nagród 10, II nagród 25, III 53, listów pochwalnych 70. Na Nagrody przeznaczone są drzewka i krzewy owoc, narzędzia ogrodnicze, materiały na altanki i t. p.

Wynik konkursu

na najlepiej napisaną pracę (nowelkę, wiersz i t. p.) do winietki «Gruntu i Działki» jest następujący: nagrody otrzymali p. W. Kawalerowicz — Kraków «Płaszów» I nagroda — rozpylacz, p. H. Gauzowa Kraków «Dębniki» II nagroda — parę kur rasy Sussex, p. L. Siarkowicz Gorlice III nagroda — książka p. t. Hodowla drzew i krzewów owocowych Prof. J. Brzezińskiego. Nagrodzone prace przedrukowujemy w naszej gazetce. Pracę p. W. Kawalerowicza drukowaliśmy już w poprzednim numerze, zaś w następnym numerze drukujemy część pracy p. H. Gauzowej.

Zarząd Okręgowego Związku ma zaszczyt złożyć na tym miejscu wyrazy podziękowania p. Docentowi Doktorowi J. Zabłockiemu kierownikowi Zakładu doświadczalno-ogrodniczego U. J. za ofiarowanie na premie dla działkowców 1000 sztuk krzewów porzeczek, oraz Firmie składu nasion «Siew» (Kraków, pl. Szczepański) za ofiarowanie również na ten cel jednego rozpylacza.

Drukarnia Bratniej Pomocy Medyków U. J. w Krakowie.